

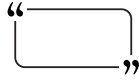
Πρόλογος-επικοινωνιακό πλαίσιο “ ”

Ο πρόλογος πρέπει να διαθέτει το κατάλληλο ύφος και γλωσσική ποικιλία ανάλογα με το είδος του κειμένου (δοκίμιο, άρθρο, επιστολή, ομιλία. Ειδικότερα, όταν ζητείται παραγωγή λόγου σε επικοινωνιακό πλαίσιο, στον πρόλογο πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το είδος του κειμένου.

Διαφορετική εισαγωγή σε δομή και ύφος θα έχει:

- ένα δοκίμιο πειθούς
- ένα άρθρο
- μια ομιλία.
- μια επιστολή

Είδος Κειμένου	Δομή και ιδέες προλόγου	Σκοπός
Δοκίμιο σελ	1. Εισαγωγή στο θέμα/έννοια 2. Κατακλείδα: Ιο ζητούμενο	να προϊδεάσει τον αναγνώστη για το θέμα
Άρθρο σελ	1. Εισαγωγική φράση • επικαιρικό γεγονός είδηση • παραδείγματα • περιστατικά με σχόλια • αξιοποίηση της αφορμής (αν περιλαμβάνεται στις οδηγίες παραγωγής λόγου) 2. Εισαγωγή στο θέμα/έννοια 3. Κατακλείδα: Διατύπωση Ιου ζητουμένου	• να προσελκύσει το ενδιαφέρον, • να εντυπωσιάσει, • να δημιουργήσει το κατάλληλο κλίμα για να παρακολουθήσει ο αναγνώστης τις απόψεις του γράφοντος
Ομιλία σελ	1. Εισαγωγική φράση • Αναφορά στο θέμα της εκδήλωσης - του συνεδρίου -της συνάντησης • Ιδιότητα του ομιλητή • Θέμα της ομιλίας 2. Εισαγωγή στο θέμα/έννοια 3. Κατακλείδα: Διατύπωση Ιου ζητουμένου	να ενημερώσει το ακροατήριο για το θέμα της ομιλίας
Επιστολή σελ.	1. Εισαγωγική φράση Αναφορά της ιδιότητας του πομπού και του σκοπού (δηλαδή το/α ζητούμενο/α)για το οποίο γράφεται η επιστολή) 2. Κατακλείδα: εισαγωγή στο θέμα του Ιου ζητουμένου	να προϊδεάσει τον παραλήπτη για το σκοπό και το θέμα της επιστολής.

Ο πρόλογος πρέπει να διαθέτει το κατάλληλο ύφος και γλωσσική ποικιλία ανάλογα με το είδος του κειμένου (δοκίμιο, άρθρο, επιστολή, ομιλία). Ειδικότερα, όταν ζητείται παραγωγή λόγου σε επικοινωνιακό πλαίσιο, στον πρόλογο πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το είδος του κειμένου.

Διαφορετική εισαγωγή σε δομή και ύφος θα έχει:

- ένα δοκίμιο πειθούς
- ένα άρθρο
- μια ομιλία.
- μια επιστολή

Πρόλογος σύντομος

Άρθρο - Τίτλος

Εισαγωγική φράση

(αναφορά στην επικαιρότητα ή αφορμή για τη σύνταξη του άρθρου)

Εισαγωγή στο Ζητούμενο

Δοκίμιο - Τίτλος

Εισαγωγική φράση

(θέμα εκδήλωσης)

Αναφορά στο θέμα (**ζητούμενο** της ομιλίας)

Επιστολή

Προσφώνηση, Τόπος, ημερομηνία

Εισαγωγική φράση

(ιδιότητα, σκοπός της επιστολής)

Θέμα της επιστολής (**ζητούμενο**)

Ομιλία

Προσφώνηση,

Εισαγωγική φράση

(θέμα εκδήλωσης)

Αναφορά στο θέμα (**ζητούμενο**)

Παραδείγματα επικοινωνιακού πλαισίου προλόγων

1^ο παράδειγμα

Τώρα που έφτασε η στιγμή της αποφοίτησής σας από το Λύκειο, αξιοποιώντας τις εμπειρίες της σχολικής σας ζωής, να γράψετε:

- 1. ένα δοκίμιο πειθούς,*
 - 2. ένα άρθρο για το περιοδικό του σχολείου σας,*
 - 3. μία ομιλία που θα εκφωνηθεί σε συνέδριο που οργανώνει το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου με θέμα «Το σχολείο στη σύγχρονη πραγματικότητα»,*
 - 4. μια επιστολή προς τον Υπουργό Παιδείας,*
- όπου θα διατυπώνετε τεκμηριωμένα τις απόψεις σας για τις αλλαγές που θα θέλατε να γίνουν στο σχολείο, προκειμένου αυτό να ανταποκρίνεται αποτελεσματικότερα στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας. (500-600 λέξεις)*

Δοκίμιο Πειθούς

Το σχολείο στην Κοινωνία της Πληροφορίας

Όπως κάθε εποχή σηματοδοτείται από τις ιδιαίτερες οικονομικές, πολιτικές, κοινωνικές και ιστορικές συγκυρίες, έτσι και η δική μας εποχή -περισσότερο από ποτέ- χαρακτηρίζεται από ραγδαίες αλλαγές. Σφοδροί οικονομικοί ανταγωνισμοί σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, κοινωνικές κρίσεις, όξυνση κοινωνικών προβλημάτων αποτελούν μερικά από τα χαρακτηριστικά της σύγχρονης πραγματικότητας. Σε έναν διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο ο άνθρωπος, και ειδικότερα ο νέος, οφείλει να προσαρμόζεται στο καθεστώς των νέων απαιτήσεων, και σ' αυτή την προσπάθεια πρωταρχικό ρόλο μπορεί να διαδραματίσει το σχολείο. **Γι' αυτό το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να αλλάξει, να εκσυγχρονιστεί, ώστε να ανταποκρίνεται αποτελεσματικότερα στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας.**

Άρθρο

Θα τολμήσουμε;

Στα δελτία των ειδήσεων, στα άρθρα των περιοδικών και των εφημερίδων κυριαρχεί το θέμα των αλλαγών στο κοινωνικό και οικονομικό προφίλ της σύγχρονης πραγματικότητας. Σφοδροί οικονομικοί ανταγωνισμοί οδηγούν στη διεύρυνση του χάσματος ανάμεσα στις πλούσιες και τις φτωχές χώρες, δημιουργούν στρατιές ανέργων, και μια νέα κοινωνική τάξη, αυτή των οικονομικών μεταναστών, εμφανίζεται στο προσκήνιο και προκαλεί κραδασμούς στα θεμέλια της κοινωνίας. Τα κοινωνικά προβλήματα οξύνονται, οι κοινωνικοί και πολιτικοί θεσμοί βρίσκονται σε κρίση. Πώς μπορεί ο άνθρωπος, και ειδικότερα ο νέος, να επιβιώσει σε μια μάλλον ζοφερή πραγματικότητα; Υπάρχει διέξοδος στο διαφαινόμενο αδιέξοδο;

Πιστεύουμε ότι με διαρθρωτικές και άλλες αλλαγές στον ευαίσθητο τομέα της Παιδείας θα μπορούσε το σημερινό κλίμα ανησυχίας να ανατραπεί. Πρέπει, όμως να προχωρήσουμε σε ριζικές και τολμηρές **αλλαγές στο σχολείο προκειμένου αυτό να ανταποκριθεί αποτελεσματικότερα στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας.**

Ομιλία

Αξιότιμε κ. Δήμαρχε, Κυρίες και κύριοι Δημοτικοί σύμβουλοι, αγαπητοί συμπολίτες,

Θεωρούμε ότι η οργάνωση συνεδρίου με θέμα «Το σχολείο στη σύγχρονη πραγματικότητα» είναι μια εξαιρετική πρωτοβουλία του δήμου μας που χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερη ευαισθησία σε θέματα που αφορούν τους νέους και την εκπαίδευση. Θα ήθελα επιπλέον να ευχαριστήσω το Πνευματικό Κέντρο για την πρόσκληση που απηύθυνε στο δεκαπενταμελές του σχολείου μας να συμμετέχει σε αυτό.

Στην εισήγησή μου θα αναφερθώ στις αλλαγές που θα έπρεπε να γίνουν στο σχολείο, προκειμένου αυτό να συμβάλει αποτελεσματικότερα στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας.

Επιστολή

Τόπος, ημερομηνία

Αξιότιμε κ. Υπουργέ,

*Ως απόφοιτος του Λυκείου, έλαβα το θάρρος να επικοινωνήσω μαζί σας γνωρίζοντας ότι συμμερίζετε τις ανησυχίες και τους προβληματισμούς των νέων. **Με την παρούσα επιστολή μου θα ήθελα να εκφράσω τις απόψεις μου σχετικά με τις αλλαγές που θα μπορούσαν να γίνουν στο σχολείο, προκειμένου αυτό να ανταποκρίνεται αποτελεσματικότερα στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας.** Όπως κάθε εποχή σηματοδοτείται από ιδιαίτερες οικονομικές, πολιτικές, κοινωνικές και ιστορικές συγκυρίες, έτσι και η δική μας εποχή -περισσότερο από ποτέ- χαρακτηρίζεται από ραγδαίες αλλαγές. Σφοδροί οικονομικοί ανταγωνισμοί σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, κοινωνικές κρίσεις, όξυνση κοινωνικών προβλημάτων αποτελούν μερικά από τα χαρακτηριστικά της σύγχρονης πραγματικότητας. Σε έναν διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο ο άνθρωπος, και ειδικότερα ο νέος, οφείλει να προσαρμόζεται στο καθεστώς των νέων απαιτήσεων, και σ' αυτή την προσπάθεια πρωταρχικό ρόλο μπορεί να διαδραματίσει το σχολείο.*

2^ο παράδειγμα

Πληροφορηθήκατε από τον ημερήσιο τύπο ότι σε ερευνητικό κέντρο πρόκειται να γίνουν πρωτοποριακά πειράματα Γενετικής και προβληματιστήκατε για τη χρήση των αποτελεσμάτων τους. Να γράψετε:

1. ένα δοκίμιο πειθούς,
2. ένα άρθρο για το περιοδικό του σχολείου σας,
3. μία ομιλία,
4. μία επιστολή,

όπου θα εκφράσετε τις ανησυχίες σας για ενδεχόμενη κακή εφαρμογή της γνώσης και να τονίσετε με επιχειρήματα ότι είναι αναγκαίο η επιστήμη να βρίσκεται διαρκώς στην υπηρεσία του ανθρώπου. (500-600 λέξεις)

Δοκίμιο Πειθούς

Η ευθύνη του επιστήμονα

Οι πνευματικές ανησυχίες του ανθρώπου και οι προκλήσεις του φυσικού περιβάλλοντος αποτέλεσαν το βασικό κίνητρο για έρευνα με σκοπό την ανακάλυψη των νόμων της φύσης και την αποκάλυψη του μυστηρίου της ζωής. Οι αέναες αυτές προσπάθειες των ανθρώπων όλων των εποχών συντέλεσαν στην πρόοδο των επιστημών και συνακόλουθα της τεχνολογίας, η οποία εφαρμόζει πρακτικά τα πορίσματα των επιστημονικών θεωριών. Η ανθρωπότητα χάρη στα επιστημονικά και τεχνολογικά επιτεύγματα γνώρισε πρόοδο, ανάπτυξη και ευημερία, έλυσε σημαντικά προβλήματα που ταλάνιζαν τους ανθρώπους προγενέστερων εποχών. Δυστυχώς όμως, δεν είναι λίγες οι φορές που η επιστήμη υπηρετεί αλλότριους σκοπούς και όχι τα συμφέροντα της ανθρωπότητας. **Περιστατικά του παρελθόντος και του παρόντος αποδεικνύουν ότι αρκετές φορές είναι πιθανή η κακή εφαρμογή της γνώσης.**

Άρθρο

Η γνώση στην υπηρεσία του ανθρώπου

Καθημερινά, πλέον, τόσο οι αναγνώστες του τύπου όσο και οι τηλεθεατές βομβαρδίζονται από ειδήσεις σχετικά με νέες επιστημονικές ανακαλύψεις. Νέα φάρμακα θεραπεύουν ανίαιτες μέχρι τώρα ασθένειες, νέες εφαρμογές της πληροφορικής διευκολύνουν κάθε πεδίο ανθρώπινης δράσης, νέοι ορίζοντες ανοίγονται στον χώρο της διαστημικής. Τα επιτεύγματα και οι εφαρμογές της μοριακής βιολογίας και της γενετικής μπαίνουν δυναμικά στη ζωή μας και την αλλάζουν! Αλλαγές προς όφελος της ανθρωπότητας άραγε; Ή κινδυνεύουν να επαληθευτούν τα χειρότερα σενάρια επιστημονικής φαντασίας; Πρόσφατα πληροφορήθηκα ότι πρόκειται να γίνουν πρωτοποριακά πειράματα γενετικής σε γνωστό ερευνητικό κέντρο και προβληματίστηκα τόσο για τη χρήση των αποτελεσμάτων τους όσο και γενικότερα για την ενδεχόμενη κακή εφαρμογή της γνώσης.

Ομιλία

Κυρίες και κύριοι,

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους διοργανωτές της σημερινής εκδήλωσης για την ευκαιρία που μας προσφέρουν να αναπτύξουμε από αυτό το βήμα τους προβληματισμούς μας σχετικά με τις επιστημονικές εξελίξεις. Η ανθρωπότητα χάρη στα επιστημονικά και τεχνολογικά επιτεύγματα γνώρισε πρόοδο, ανάπτυξη και ευημερία, έλυσε σημαντικά προβλήματα που ταλάνιζαν τους ανθρώπους προγενέστερων εποχών. Δυστυχώς όμως, δεν είναι λίγες οι φορές που η επιστήμη υπηρετεί αλλότριους σκοπούς και όχι τα συμφέροντα της ανθρωπότητας. Ως εκπρόσωπος του δεκαπενταμελούς του σχολείου μας, λοιπόν, **στην εισήγησή μου αρχικά θα αναφέρω τους προβληματισμούς και τις ανησυχίες μου σχετικά με την ενδεχόμενη κακή εφαρμογή της γνώσης και εν συνεχεία θα αναφερθώ στον ρόλο που πρέπει να διαδραματίζει η επιστήμη στη ζωή μας και που δεν είναι άλλος από το να βρίσκεται διαρκώς στην υπηρεσία του ανθρώπου.**

Επιστολή

Τόπος, ημερομηνία

Αξιότιμοι κύριοι,

Με την παρούσα επιστολή μου, ως εκπρόσωπος του δεκαπενταμελούς του σχολείου μου, θα επιθυμούσα να σας εκφράσω τους προβληματισμούς και τις ανησυχίες μου για την ενδεχόμενη κακή εφαρμογή της γνώσης. Γνωρίζουμε ότι οι πνευματικές ανησυχίες του ανθρώπου και οι προκλήσεις του φυσικού περιβάλλοντος

αποτελέσαν το βασικό κίνητρο για έρευνα με σκοπό την ανακάλυψη των νόμων της φύσης και την αποκάλυψη του μυστηρίου της ζωής. Οι αέναες αυτές προσπάθειες των ανθρώπων όλων των εποχών συντέλεσαν στην πρόοδο των επιστημών και συνακόλουθα της τεχνολογίας, η οποία εφαρμόζει πρακτικά τα πορίσματα των επιστημονικών θεωριών. Η ανθρωπότητα χάρη στα επιστημονικά και τεχνολογικά επιτεύγματα γνώρισε πρόοδο, ανάπτυξη και ευημερία, έλυσε σημαντικά προβλήματα που ταλάνιζαν τους ανθρώπους προγενέστερων εποχών. Δυστυχώς όμως, δεν είναι λίγες οι φορές που η επιστήμη υπηρετεί αλλότριους σκοπούς και όχι τα συμφέροντα της ανθρωπότητας.²⁵⁸

Ιδέες προλόγου και επιλόγου

Ο πρόλογος αποτελεί την εισαγωγή, δηλαδή την προετοιμασία του αναγνώστη για την ομαλή μετάβαση στο κύριο μέρος. Σχεδιάζεται τελευταίος, διότι μετά τη συγκέντρωση του υλικού και την εκπόνηση διαγράμματος γνωρίζουμε τα στοιχεία της 1ης παραγράφου του κυρίου μέρους και έτσι οργανώνουμε τον πρόλογο ώστε να οδηγήσει τον αναγνώστη αβίαστα και με λογική αλληλουχία στο κύριο μέρος.

Ιδέες προλόγου

1. Αναφορά στο γένος της έννοιας του 1^{ου} ζητούμενου
2. Μια διαπίστωση ή γνώμη με εγκυρότητα
3. Ένα χαρακτηριστικό γεγονός ή παραδείγματα
4. Σύγκριση – αντίθεση (εννοιών ή εποχών)
5. Διασάφηση λέξεων ή όρων του θέματος
7. Ιστορική αναδρομή
8. Αντικρουόμενες/διστάμενες απόψεις
9. Αξιοποίηση της εισαγωγικής φράσης

Επιλέγουμε την κατάλληλη ιδέα εισαγωγής ανάλογα με την έννοια του 1^{ου} ζητούμενου.

Στην κατακλείδα διατυπώνουμε το 1ο ζητούμενο

Κύριο Μέρος

1η Θεματική ενότητα

Μεταβατική παράγραφος: Αν οι θεματικές ενότητες είναι 2, τότε προγραμματίζουμε μια μεταβατική παράγραφο, ώστε να γίνει ομαλά η μετάβαση από την 1η στη 2η θεματική ενότητα. Η μεταβατική παράγραφος αποτελεί τον επίλογο της πρώτης θεματικής ενότητας και την εισαγωγή στη δεύτερη θεματική ενότητα

2η Θεματική ενότητα

Ο επίλογος, ανάλογα με το περιεχόμενο και τα στοιχεία που έχουν αναπτυχθεί στο κύριο μέρος, μπορεί να:

- συμπυκνώνει, συνοψίζει, ανακεφαλαιώνει με αναδιατύπωση όσα έχουν αναπτυχθεί στο κύριο μέρος (όταν έχουν αναπτυχθεί αιτίες, συνέπειες, λύσεις)
- περιλαμβάνει συμπεράσματα (όταν έχουν σχολιαστεί απόψεις)
- προτείνει κάτι σημαντικό σχετικά με την κύρια ιδέα/έννοια (όταν έχουν αναπτυχθεί αιτίες, κίνδυνοι, αποτελέσματα)
- περιέχει κάποιες κρίσεις/σχόλια σχετικά με την αντικειμενική πραγματικότητα
- περιέχει σύγκριση-αντίθεση προκειμένου να αποδείξουμε εκ του αντιθέτου.

Το πώς θα καταλήξουμε στον επίλογο εξαρτάται άμεσα από τα ζητούμενα και τα στοιχεία που αναπτύχθηκαν στο κύριο μέρος. Προσπαθούμε σε κάθε περίπτωση να μην επαναλαμβανόμαστε για να μη γίνεται ανιαρό και πληκτικό το γραπτό μας.

Παραδείγματα προλόγων ανάλογα με το θέμα και το περιεχόμενο του Ζητουμένου

α. Εμπειρικές αλήθειες για τη σύγχρονη εποχή (μια διαπίστωση ή γνώμη με εγκυρότητα που βασίζεται σε εμπειρικά δεδομένα)

Ζητούμενο: *Να αναφερθείτε στις αιτίες της έξαρσης της βίας και της εγκληματικότητας στην εποχή μας και να προτείνετε τρόπους αντιμετώπισής τους.*

Η βία και η εγκληματικότητα είναι ένα σύνθετο και δυσεπίλυτο πρόβλημα που μαστιάζει την εποχή μας και λόγω του οποίου ποδοπατείται η δικαιοσύνη, αναχαιτίζεται η οικονομική πρόοδος, κατακρεουργείται ο νόμος, υποσκάπτονται αρετές όπως η αλληλεγγύη και η συνεργασία και γενικά κλονίζεται η ευρυθμία της κοινωνίας. Αξίζει λοιπόν να εμβαθύνουμε στα αίτια που τις προκαλούν, αφού στην άρση των γενεσιουργών αιτίων στηρίζεται η προσπάθεια θεραπείας οποιουδήποτε προβλήματος.

β. Ιστορική αναδρομή

Ζητούμενο: *Υποστηρίζεται ότι η Οικουμενική Διακήρυξη είναι προϊόν της ευρωπαϊκής ιστορίας και έκφραση των δυτικών αξιών. Μήπως λοιπόν η Διακήρυξη εκφράζει μόνο τις δυτικές κοινωνίες και προωθεί τον πολιτισμικό επεκτατισμό της Δύσης στις αναπτυσσόμενες χώρες; (Σχολικό Βιβλίο, σ. 40)*

Με νωπές τις μνήμες των καταστροφών του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, η Γενική Συνέλευση του νεοσύστατου τότε Ο.Η.Ε. ψήφισε το 1948 την Οικουμενική Διακήρυξη, η οποία ενσωμάτωσε στα 30 άρθρα της τις δυο γενιές δικαιωμάτων. Δηλαδή την πρώτη γενιά δικαιωμάτων, που αφορούσε τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, προϊόν του Διαφωτισμού και της Γαλλικής Επανάστασης, και τη δεύτερη γενιά των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων που αποτέλεσε προϊόν της Ρωσικής Επανάστασης. Η Οικουμενική Διακήρυξη λοιπόν αποτελεί προϊόν της ευρωπαϊκής ιστορίας και έκφραση των δυτικών αξιών, αφού οι αγώνες των θυμάτων της εκμετάλλευσης στις αγροτικές και στις βιομηχανικές κοινωνίες έθεσαν τα θεμέλια για την παγκόσμια αναγνώριση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με την ψήφιση από τα μέλη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών της Οικουμενικής Διακήρυξης. Ωστόσο από ορισμένους κύκλους εκφράζεται το ερώτημα αν η Διακήρυξη προωθεί τον πολιτισμικό επεκτατισμό της Δύσης στις αναπτυσσόμενες χώρες.

γ. Αίτιο-αιτιατό

Ζητούμενο: Πιστεύετε πως η αφθονία των υλικών μέσων συνεπάγεται και την ελευθερία του ανθρώπου;

Η σύγχρονη κοινωνία, όπως κάθε ιστορική κοινωνία, χαρακτηρίζεται από τα κυρίαρχα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά που καθορίζουν και διαμορφώνουν τον τρόπο ζωής των ανθρώπων. Οι άνθρωποι των δυτικών κοινωνιών -αντίθετα από ό,τι συνέβαινε σε προγενέστερες εποχές- απολαμβάνουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο, περισσότερες ελευθερίες, περισσότερα δικαιώματα και περισσότερα αγαθά. Σ' αυτό το τελευταίο γνώρισμα οφείλεται ο χαρακτηρισμός των δυτικών κοινωνιών ως κοινωνιών της αφθονίας. Η άνοδος του βιοτικού επιπέδου και η υπερπαραγωγή αγαθών σε συνδυασμό με την παντοδύναμη διαφήμιση ωθούν τους ανθρώπους στη φρενίτιδα της υπερκατανάλωσης, με σκοπό να εξασφαλίζουν αφθονία υλικών μέσων. **Η αφθονία των υλικών μέσων όμως συνεπάγεται και την ελευθερία του ανθρώπου;**

δ. Αντικρουόμενες/διιστάμενες απόψεις

Ζητούμενο: Ορισμένοι αμφισβητούν την αξία του θεσμού της οικογένειας, ενώ άλλοι θεωρούν ότι η οικογένεια παίζει και λυτικό ρόλο στη ζωή ατόμων και κοινωνιών. Να διατυπώσετε τη δική σας άποψη.

Γύρω από τον θεσμό της οικογένειας επικρατούν αντικρουόμενες απόψεις. **Για μερικούς** η οικογένεια απέτυχε να προστατέψει τα μέλη της και θεωρείται ως κύρια αιτία της φτώχειας, της βίας, της ανισότητας, της καταπίεσης των γυναικών. **Ωστόσο για άλλους** εξακολουθεί να αποτελεί έναν υγιή κοινωνικό θεσμό, που συμβάλλει ευεργετικά στην κοινωνικοποίηση των νέων, στην καλλιέργεια της κοινωνικής πειθαρχίας, στη διατήρηση της ψυχικής υγείας του ατόμου σε μια κοινωνία άξενη και βάνανση, που επιβάλλει απρόσωπες σχέσεις και προκαλεί αποξένωση ανάμεσα στα μέλη της. **Για να τοποθετηθεί κανείς υπεύθυνα υπέρ της μίας ή της άλλης άποψης επιβάλλεται η επισταμένη διερεύνηση της πραγματικότητας.**

ε. Αναφορά στο γένος της έννοιας

Προσφέρεται ως ιδέα τις περισσότερες φορές, γιατί διευκολύνει τη μετάβαση στην έννοια του ζητούμενου, η οποία αναπτύσσεται στην 1η παράγραφο του κυρίως θέματος.

π.χ. Ελευθερία (αναφορά στα ιδανικά-αξίες), Οικολογικό πρόβλημα (αναφορά στη φύση), Δημοκρατία (αναφορά στα πολυεήματα), Τουρισμός (αναφορά στις μορφές ψυχαγωγίας) κ.λ.π.

Ζητούμενο: Να παρουσιάσετε τις απόψεις σας σχετικά με την αξία του τουρισμού.

Ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα της τεχνολογικής επανάστασης και των αλλαγών που επέφερε στη ζωή του σύγχρονου ανθρώπου είναι η **εξασφάλιση ελεύθερου χρόνου**, που του επιτρέπει να **ψυχαγωγείται** με ποικίλους τρόπους, όπως η ενασχόληση με τον αθλητισμό, το θέατρο, τον κινηματογράφο, την ανάγνωση βιβλίων, τη συμμετοχή σε ομάδες που ασχολούνται με τον πολιτισμό ή άλλες δραστηριότητες. Ένας προσφιλής για πολλούς ανθρώπους τρόπος ψυχαγωγίας είναι ο **τουρισμός**, δηλαδή η μετακίνηση των ανθρώπων στο εσωτερικό της χώρας τους ή σε άλλες χώρες με σκοπό τη γνωριμία άλλων τόπων, πολιτισμών και ανθρώπων.

στ. Διασάφηση λέξεων ή όρων του θέματος

Αν τα ζητούμενα είναι αιτίες, αποτελέσματα, τρόποι αντιμετώπισης.

Ζητούμενο: *Πώς μπορεί να συμβάλει ο διανοούμενος στην αντιμετώπιση των προβλημάτων των νέων;*

Σε κάθε εποχή, και ιδιαίτερα σε εποχή κρίσης, οι πνευματικοί άνθρωποι με την υψηλή παιδεία, το κύρος και τη διορατικότητά τους οδηγούν σε δρόμους δημιουργικούς και συμβάλλουν στην άμβλυνση των προβλημάτων. **Ως διανοούμενο δεν εννοούμε, βέβαια, οποιονδήποτε μορφωμένο άνθρωπο (συγγραφέα, επιστήμονα, καλλιτέχνη κ.λπ.), αλλά εκείνους τους πνευματικούς ανθρώπους που κοντά στη μόρφωση και την ευρύτερη καλλιέργεια διαθέτουν ιδιαίτερη κοινωνική ευαισθησία, παρηγοσία, τόλμη, συνέπεια λόγων και έργων, προσηλυτισμό σε ευγενή και ανθρωπιστικά ιδανικά.** Ιδιαίτερα στη σύγχρονη εποχή, εποχή αντιφάσεων και αντινομιών, η συμβολή των πνευματικών ανθρώπων θα μπορούσε να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην αντιμετώπιση των προβλημάτων των νέων, προβλημάτων που σχετίζονται με την επαγγελματική αποκατάσταση, την έλλειψη ελεύθερου χρόνου, τις κοινωνικές σχέσεις σε προσωπικό, ηθικό και πολιτικό επίπεδο, τη μόρφωση.

ζ. Σύγκριση - αντίθεση (αρνητικών και θετικών αποτελεσμάτων, εννοιών ή εποχών)

Ζητούμενο 1° : *Να αναφερθείτε στις συνέπειες που προκαλούνται από την κατάχρηση των ηλεκτρονικών υπολογιστών.*

Ζούμε στην εποχή της ηλεκτρονικής επανάστασης και είναι φυσικό ο ηλεκτρονικός υπολογιστής να αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της ζωής μας τόσο σε επαγγελματικό επίπεδο όσο και σε ζητήματα επικοινωνίας. Μέσω της πληροφορικής και του διαδικτύου οι ορίζοντες των ατόμων διευρύνονται, περιορίζονται τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις, ενισχύεται ο διάλογος, οι λαοί έρχονται πιο κοντά, προωθούνται οι πολιτιστικές αλληλεπιδράσεις. **Αλλά την ίδια στιγμή η κατάχρηση ή η ωφελιμιστική χρήση των Η/Υ μπορεί να έχει και επιβλαβείς συνέπειες στη ζωή του ατόμου και της κοινωνίας.**

Ζητούμενο 2° : *Να τονίσετε τον κοινωνικό ρόλο των επιστημόνων.*

Στο παρελθόν οι επιστήμονες προωθούσαν την επιστημονική έρευνα σε εργαστήρια και χώρους με δική τους ευθύνη και χρηματοδότηση, με αποκλειστικό κίνητρο τη δίψα για γνώση, την ανακάλυψη της αλήθειας και την αποκρυπτογράφηση των νόμων της φύσης και της κοινωνίας. Οι συνέπειες των ανακαλύψεών τους δεν είχαν επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής των κοινωνιών, γι' αυτό εκείνοι δεν είχαν καμία ευθύνη για την πρακτική εφαρμογή των επιστημονικών τους ανακαλύψεων. **Στη σύγχρονη εποχή** όμως η επιστήμη αποτελεί κυρίαρχο στοιχείο της καθημερινής ζωής, αφού οι επιστημονικές ανακαλύψεις επηρεάζουν πολλές φορές αρνητικά τη ζωή των ανθρώπων. Από την άλλη πλευρά, η επιστημονική έρευνα διεξάγεται σε οργανωμένα ερευνητικά κέντρα που χρηματοδοτούνται από επιχειρήσεις ή επιτελεία των κυβερνήσεων με συγκεκριμένες σκοπιμότητες. Γι' αυτούς τους λόγους το χρέος των επιστημόνων σήμερα απέναντι στην κοινωνία είναι βαρύνον.